(PadMañ. अञ्जलिपरिमितो व्रीह्यादिरञ्जलिः । न पाणिद्वयम्) JaineVyā. iv. 2.105; CāndraVyā. iv. 4.86; S'ākaṭāVyā. ii. 1.164; SaraKaṇṭhā.(Gr.) v. 4.118; SiddhaHe. vii. 3.101; MugdhaBo. 6.57 (60.18); द्राक्षाञ्जलिं मृदित्वा वा CaraS. vi. 16.55; पलं चतुर्गुणं विद्यादञ्जलिम् CaraS. vii. 12.93 (1941 Ed.); भस्माञ्जलिं चापि घटे निधाय SuśruS. v. 3.10; चतुःपलं बिल्वमानं पले द्वेऽञ्जलिरुच्यते HāriS. iv. 1.6; दशैवाञ्जलयः प्रोक्ता उदकस्य त्वगाश्रयाः KāśyaS. 78A.41; द्वे पले प्रसृतस्तौ द्वावञ्जलिः AṣṭāHr. v. 6.27; त्रयोऽप्यञ्जलयो वसायाः KalyāKā. 3.7; पाययत्यञ्जलिं जलम् SiddhYo. 1.79; रक्तस्य सरसस्यात्र क्रमशोऽञ्जलयो मताः AgniP. 369.41; S'ārṅgaS. i. 1.26; रसस्याञ्जलयो नव SaṁgīRa. i. 50.14 (i(2).116); Aparā. 905.9 (on 3.104); एकोऽञ्जलिर्मज्जा BālaKrī. ii. 42.7 (on 3.96); RasaRaSa. 11.7; BhāvPra.(Bhā.) 7(1).12; **iii** contents of joined open palms अञ्जलीनावपति MānGS. i. 8.7; एकैकस्य तिलान् मिश्रान् दद्यात् त्रीनष्ट वाञ्जलीन् Dakṣa-Sm. 2.55; इति चापि विधाय दीयतां सलिलस्याञ्जलिरेक एव नौ KumāSaṁ. 4.37; चतुर्दश्याञ्जलिं कुर्यात् BṛParāSm. 4.142; एकैकमञ्जलीन् अर्हन्त्येते…देवर्षिपितरस्त्रयः LaghvāśvaSm. 1.95; तृणैरञ्जलिभिश्चैव देवांस्तृप्येत् पुनः पितॄन् S'aṅkha-LiSm. 9; कृत्वाग्निवर्णं निर्वाप्य क्षीरे तस्याञ्जलिं पिबेत् AṣṭāHr. ii. 1.39; प्रकीर्णैः पुष्पाणां हरिचरणयोरञ्जलिरयम् VeṇiSaṁ. 1.8; चिक्षिपुः पौष्पमञ्जलिम् MahāP. 22.152; ते जलमाविश्य प्रासिञ्चन्नञ्जलीन् मिथः GaṇeP. ii. 99.20; सोऽपि…दृष्ट्वा भस्मीकृतान् पितॄन् । साश्रुस्तेभ्योऽञ्जलिं दित्सुः RāmāCaṁ. 1.72; RāmāMañ. 96.22; स्वःसुन्दरीवृन्दपरिग्रहाय दत्तोऽञ्जलिः संप्रति दानवेन्द्रैः VikraDeC. 1.52; तत्तोयैस्त्यञ्जलीन् दत्त्वा MahNirvāT. 5.41; एतस्मिन् सरिदस्ति … यस्यां निवापाञ्जलौ … व्यग्राः शफर्यः EI. ii. 419.47; एवं च दशसु दिनेषु पञ्चपञ्चाशदञ्जलयो भवन्ति VīraMi. (S'uddhi.) 202.13; **iv** closely joined palms (as a mark of reverence or submission) अथ बर्हिषि प्राञ्चमञ्जलिं निधाय जपति नम उपेति KauṣīBr. 3.8 (13.16); पूर्वेण स्रुचावञ्जलिं निदधाति S'atBr. I. iv. 5.1; सोऽञ्जलिं कृत्वा त्रिरुपतिष्ठतु JaimiBr. 1.362; अञ्जलिं कृत्वा उपाश्चिषत ChāgU. 6.9; तत्र उपेति बर्हिष्यञ्जलिं निधाय जपति S'āṅkhā-S'S. i. 14.20; नमो देवेभ्य इति प्राञ्चमञ्जलिं करोति BaudhS'S. i. 196.16; अग्रेण ध्रुवां जुहूं वाञ्जलिं कृत्वा… जुहूमादत्ते ĀpaS'S. ii. 13.2; KātySS. iii. 1.15; अञ्जलिं कृत्वा नमो व इति DrāhyāGS. iii. 5.27; अप्सरा देवकन्या वा … इति कृत्वाञ्जलिं सर्वे ददृशुस्ताम् MahāBhā. iii. 248.10; सा तु … कृत्वा शिरसि चाञ्जलिम् । देवराजमथोवाच MahāBhā. v. 13.3; अभिवाद्याञ्जलिं बद्ध्वा वन्दमानोऽभ्यभाषत MahāBhā. vii. 3.8; अतो भयार्ताः प्रणिपत्य भूयः कृत्वाञ्जलीनुपतिष्ठन्ति शूरान् MahāBhā. xii. 100.16; तावन्योन्याञ्जलिं कृत्वा…ननन्दतुर्दशरथो रोमपादश्च Rāmā. i. 10.22; एषोऽञ्जलिर्मया बद्धः Rāmā. iv. 7.11; इज्याञ्जलिनमस्कारजपहोमव्रतादिभिः SuśruS. vi. 37.15; भो महाब्राह्मण अयमनुनयसर्वस्वमञ्जलिः Cārud. 1.25(9); कृतो वित्तस्तम्भप्रतिहतधियामञ्जलिरपि SatTrayī. 150; एषोऽञ्जलिर्विरचितो वनदेवतानाम् KundaMā. 1.23; सर्वे चतुर्भुजास्त्वेते द्वाभ्यां संधारयन्ति च । पीठमञ्जलिना द्वाभ्यां प्रणमन्ति जगत्प्रभुम् JayāS. 12.13; रामाय सेषुचापाभ्यां कराभ्यां विदधेऽञ्जलिम् BrahmāṇḍP. ii. 23.16; MārkP. 8.6; यस्योदयास्तसमये … कुरुतेऽञ्जलिं त्रिनेत्रः LaghuJā. 1(0).1; अञ्जलिं किल भयेन कुर्वती JānaHa. 8.26; स्वागतमित्यञ्जलिनाभ्युपैति PādaTā. 16.1; (मालती) अकथयच्च दधीचसंदिष्टं शिरसि निहितेनाञ्जलिना नमस्कारम् HarṣaC. 54.7; क्षीणमनङ्गायाञ्जलिं ददे Kāvyāda. 3.79; शिरसि कुर्वन्नञ्जलिम् … अशपिषि DaśKuC. 92.5; शिरस्यञ्जलिमाधाय कृतसिद्धनमस्कृतिः PadmP.(Ra.) 7.392; अञ्जलिना … स्वामिनमभिवन्दयेत् BārhaS. 4.38; अञ्जलिं संप्रसार्य च PāraS. 5.143; तत्त्वं प्रसीद भगवन्नयमञ्जलिस्ते MahāviC. 4.21; देवताप्रसादाभयप्रार्थनादौ संहतहस्तसंयोगमात्रमञ्जलिः TantrVā. 332.7 (on i. 4.24); पूज्यानामञ्जलिस्तद्वदन्येषां वाक्यवन्दनम् KulārT. 12.112; तुभ्यं मातर्योऽञ्जलिम् मूर्ध्नि धत्ते TripuVePāSt. 95; मातर्जाह्नवि शंभुसङ्गमिलिते मौलौ निधायाञ्जलिम् GaṅgāA. 8; व्याबद्धाञ्जलिशोभितेन शरणं मूर्ध्ना यदंघ्रिद्वयम् EI. vi. 245.37; अयमञ्जलिरञ्जनासुतः सुदति प्रह्वशिरा विसृज्यताम् RāmC. 12.82; जग्मुः … विद्विषां … सेवाञ्जलिं मौलयः EI. ix. 32.40; तेषामु वा विनिहतोऽञ्जलिरेष मूर्ध्नि EI. iii. 275.82; केवलमवलम्ब्य मध्यमपन्थानमुपरचयामि तेऽञ्जलिम् TilaMañ. 43.2; क्रूराः कृतोऽञ्जलिरयम् TātpaṬ.(Vā.) 726.11 (on v. 2.24); को नाम तत्प्रति विनाञ्जलिमस्य कुर्यात् BhāgP. iii. 31.18; अञ्जलिः शिरसा ब्रह्मन् कृतोऽयं पादयोस्तव BhaviP. 2.2 (i. 1.28); नाभिहृन्मस्तकेष्वेतैः क्रमात् कुर्यात् त्रिरञ्जलिम् ĪśānS'iP. i. 26.15; अयं साधुचरस्तस्मादञ्जलिर्बध्यतामिह KāvPra. 325.6; सद्यः कृत्वा पवन विनयादञ्जलिं मूर्ध्नि किंचिद्वक्तव्योऽसौ रहसि भवता मद्गिरा गौडराजः PavaDū.(Dh.) 96; संभृतश्रुतैः । नाञ्जलिर्दीयते जातु मानाय च गुणाय च RājTa.(Ka.) 3.132; ये वृद्धा लघवोऽपि येऽत्र गणका बद्धाञ्जलिं वच्मि तान् Golā. 280.12 (31.60); शिरस्यञ्जलिमुत्तंससंनिभं विरचय्य सः TriṣaS'aPuC. ii. 2.460; समानेतुं कान्तं व्रज मदन बद्धोऽञ्जलिरयम् PratāYaBhū. 29.5; हीमूढानां करकिसलयच्छन्नकाञ्चीपटानामाकाङ्क्षन् वा कपटभणितैरञ्जलीन् मञ्जुवाचाम् (व्रज) HaṁsSaṁ. 70; छायाहेतोः पथि विटपिनामञ्जलिः केन बद्धः Subhāṣi. 282; **v** closely joined hands (as a posture in dance or a *mudrā* in Tantra) अञ्जलिश्च कपोतश्च … एते तु संयुता हस्ताः NāṭyaSā. 9.8; पताकाभ्यां तु हस्ताभ्यां संश्लेषादञ्जलिः स्मृतः NāṭyaS'ā. 9.128; अञ्जलिः प्रथमा मुद्रा वन्दनी हृदयानुगा AgniP. 26.1; अञ्जलिश्च कपोतश्च कर्कटः स्वस्तिकस्तथा । एते वै संयुता हस्ताः ViṣṇuDhaP. iii 26.5; SamarāSū. 83.192; AbhinDa. 248; अथ संयुतहस्ताः । पताकहस्ततलयोः संश्लेषादञ्जलिः SaṁgīRa. 7.185; 7.82; अन्योन्यसंपुटदृढा घटिताग्रहस्ता मुद्राञ्जलिर्मुकुलिताम्बुरुहानुरूपा TantrSa. 12.180; किंचिदाकुञ्चिताङ्गुल्यग्रयोः स्वाभिमुखं करयोरन्योन्यसंबन्धेऽञ्जलिः NityoNi. 72.23; AmaK. 1244; 1481; Vaija. 179.78; TrikāS'e. iii. 5.2; AnekāSaṁ. 3.617; AbhidhāCin. 598; MediK. 162.60; अञ्जलि is given as one of the meanings of कर्वर, NānārthāSaṁ. ii. 79.383.

अञ्जलिक (añjali-ka) *m. n.* [included in the *purohitādigaṇa* GaṇPā. 144.17; KāśiVṛ. on v. 1.128; JaineVyā. 236.12 (on iii. 4.118); GaṇRa. 7.403 (426); 7.403 (427); Prasā. i. 862.12]; **1** a kind of arrow अञ्जलिकैरपि । पातयन्तोत्तमाङ्गानि पाण्डवा गजयोधिनाम् MahāBhā. vi. 58.38; स पाण्डवानाम् … महारथान् … वारयामास … शितैरञ्जलिकैस्तथा MahāBhā. vi. 104.30 (Devabodha अञ्जल्याकारफलिभिः); vii. 37.22; अञ्जलिकेनाथ … चापं चिच्छेदाशु घटोत्कचः MahāBhā. vii. 150.78; vii. 631*; आदत्त पार्थोऽञ्जलिकं निषङ्गात् MahāBhā. viii. 67.16; viii. 60.2; vii. 67.33; viii. 1158*(1); viii. 1159*(3); भल्लैरञ्जलिकैरपि । विव्याध Rāmā. vi. 35.23; शरेणाञ्जलिकेनारादूर्ध्वरोम्णः शिरोऽच्छिनत् KathāSaSāg. viii. 5.59; DaśāvaC. 8.761; क्षुरप्रोऽपि क्षुरप्रः स्यादर्धेन्दुप्रमुखा भिदाः । अप्यञ्जलिक इत्याद्या वाजः पक्षश्च पिच्छकः KalpaK. 119.275; **2** who has folded the palms together, cf. **अञ्जलिकारिन्**, सुमन्त्रः । उपस्थितैरञ्जलिकारिभिश्च(v. l. अञ्जलिकैश्च)…समाकुलं द्वारपथं ददर्श Rāmā. ii. 305*(11)

अञ्जलिकरण (añjali-karaṇa) *n.* making *añjali*, joining the open palms, folding the palms in respectful salutation लौकिकश्लेश्वरो दानपरिचरणप्रणामाञ्जलिकरणस्तुतिमयीभिः … भक्तिभिः … आराधकाय फलं प्रयच्छति Bhām. 577.19 (on iii. 2.41); अञ्जलिकरणं प्रणामो भणितमिह गुणाधिकानां हि Tattv-Pradī.(A.) 354.2 (on 3.62); TātpaVṛ. 354.11 (on 3.62); 354.14 (on 3.62); नमस्काराञ्जलिकरणादुभौ हस्तौ समौ जान्वोरन्तरे यथा स्थितौ स्यातां तथा कृत्वा … द्विजोत्तमान् … पृच्छेत् SmṛtiCan. v. 280.17.

अञ्जलिकर्मन् (añjali-karman) *n.* the act of joining the open palms, the act of folding the palms, respectful salutation भयेन भेदयेद् भीरुं शूरमञ्जलिकर्मणा MahāBhā. i. App. I. 81(101) = SūktiRa. 129.2; लुब्धमर्थेन गृह्णीयात् स्तब्धमञ्जलिकर्मणा CāṇaNīDa. 6.12 = Hitopa. 4.107.

अञ्जलिका (añjali-kā) *f.* **1** folded or hollowed palms त्वं करोषि न्यञ्जलिकाम् TaiĀ. i. 6.1 (34.2); नि जानुका मे न्यञ्जलिका TaiĀ. i. 6.2 (35.1); **2** a small mouse तदिति तस्य वचनं निशम्य केचिदवादिषु(? :) (v. l. एकोनल(? लो) निजदर्पस्फूर्जद्भुजा संज्ञितो) जृम्भमाणविजातिमुखध्वनिमुखरिशिजाननिजनिर्यत्परासुभोजनजनितविषज्वालाज(v. l. °जा)टालाभिव्यंजितजगज्जस्य प्रथमजांजलिका(v. l. °गलिका) इति S'ukSa. 67.12; **3** a palm-shaped implement तत्र क्षारकर्मण्युपहरेत् पिचुवर्तिशलाकादर्व्यंजलिकाघृतमधुसुक्तयुषोदकमस्तुक्षीरोदकशीतोपदेहशयनासनादीनि AṣṭāSaṁ. i. 191.16 (1.39); i. 170.8 (1.34); **4** doll of clay स्याल्लेप्यमय्यञ्जलिका S'abdaRa.(Vā.) 2081; **5 A** ichneumon plant ऋक्षगन्धा सर्पगन्धा ऋषिजा[ञ्जलिक]स्तथा (v. l. ऋषिकाञ्जलिका) Paryā-Mu. 17.23; **5B** *Mimosa pudica* [APTE]; **6A** a kind of insect (*hālāhala*) हालाहलस्त्वञ्जलिका सोक्ता कुटिलकीटकः RājNi. 404.2; S'abdaRa.(Vā.) 1641; **6B** an insect of a spider tribe [APTE]

अञ्जलिकार (añjali-kāra) *m.* the plant *Mimosa pudica* or *natans*, cf. **अञ्जलिकारिका**, मातृवाहकाञ्जलिकारप्रचलाकभेकाक्षिपीलुकयोगो विषूचिकाकारः ArthS'ā. iii. 217.8 (14.1)

अञ्जलिकारक (añjali-kāraka) *adj.* making *añjali* (the folded palms) cf. **अञ्जलिकारिन्**, सुमन्त्रः । उपस्थितैरञ्जलिकारिभिश्च (v. l. अञ्जलिकारकैश्च) …समाकुलं द्वारपथं ददर्श Rāmā. ii. 305*(11)

अञ्जलिकारिका (añjali-kārikā) *f.* **1** doll of clay, earthen doll, a kind of statue (जामाता) जगाम च … अञ्जलिकारिकाभिरुद्भासितपर्यन्ताम् … वेदीम् HarṣaC. 207.15; स्मृता लेप्यमयी स्त्री तु बुधैरञ्जलिकारिका AbhidhāRa-Mā. 2.338; NāmaMāli. 590; Vaija. 137.13; AbhidhāCin. 1014; ParaNā. 678; KośaKaTa. 1.2762; KalpaK. 18.92; 208.61; **2** the plant *Mimosa pudica* or *natans* षट्पदी नाम विख्याता तथा चाञ्जलिकारिका AśvaVai. 63.2; Hastyāyur. 150.9 (1.18); (*Kośas* identify it with *lajjālu*, *raktapādī* or *raktaparṇī*, *namaskārī* etc.) Vaija. 57.148; DhanvaNi. 155.24; RājNi. 156.3; NighS'e. 275.2171; NānārthāSaṁ. iii. 105.2; S'abdaRa.(Vā.) 1179;